

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
ІМ. Б. Д. ГАВРИЛИШИНА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННІМВ

ім. Б. Д. Гаврилишина

Ірина ІВАЩУК

2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. директора з науково - педагогічної

роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕДІЙНОГО ПЕРЕКЛАДУ (АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ)»

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань – 03 Гуманітарні науки

спеціальність – 035 Філологія

спеціалізація - 035.041 Германські мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська

освітньо-професійна програма – «Бізнес-комунікації та переклад»

Кафедра іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій

Форма навчання	Курс	Семестр	Практичні (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, (год.) КПІЗ	СРС (год.)	Разом (год.)	Залік/Іспит (сем.)
Денна	3	5	42	3	6	69	120	іспит (5 сем)

ТЕРНОПІЛЬ – ЗУНУ, 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 Філологія, затвердженої вченовою радою ЗУНУ (протокол № 9 від 26.05.2021 р.).

Робочу програму склав викладач кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій, Жанна Максимчук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій, протокол №1 від 29.08.2023 р.

Завідувач кафедри іноземних мов
та інформаційно-комунікаційних
технологій, к. фіолол. н., доц.

Людмила КРАЙНЯК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 035 Філологія, протокол №1 від 29.08.2023 р.

Голова групи
забезпечення спеціальності,
к. фіолол. н., доцент

Світлана РИБАЧОК

Гарант освітньо-професійної
програми
к.фіолол.н., доц.

Наталія РИБІНА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Теорія та практика медійного перекладу (англійською мовою)»

**1. Опис дисципліни «Теорія та практика медійного перекладу
(англійською мовою)»**

Дисципліна «Теорія та практика медійного перекладу (англійською мовою)»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS: 4	Галузь знань – 03 Гуманітарні науки	Нормативна дисципліна циклу професійної підготовки. Мова викладання: англійська
Кількість залікових модулів: 4	Спеціальність – 035 Філологія	Рік підготовки: 3 .
Кількість змістових модулів: 2	Спеціалізація – 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська	Практичні заняття: 42 год.
Загальна кількість годин: 120 год.	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: 69 год. Тренінг/ КПІЗ: 6 год. індивідуальна робота: 3 год.
Тижневих годин: 8,5 год., з них аудиторних: 3 год.		Вид підсумкового контролю: Екзамен.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

«Теорія та практика медійного перекладу (англійською мовою)»

Мета вивчення дисципліни.

Метою вивчення дисципліни «Теорія і практика медійного перекладу (англійською мовою)» полягає в наданні студентам глибокого розуміння теоретичних аспектів та практичних навичок, пов'язаних із медійним перекладом. Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія і практика медійного перекладу (англійською мовою)» є:

- закріпiti у студентів знання теоретичних основ медійного перекладу як прикладної науки;
- розвивати у студентів найважливіші види мовної діяльності з метою застосування теоретичних знань у практиці медійного перекладу;
- навчити долати психологічні та екстралінгвістичні проблеми й труднощі, пов'язані з практикою перекладу;
- формувати, закріплювати стійкі практичні навички перекладу медійних текстів й застосовувати основні види лексичних, стилістичних і граматичних перетворень у процесі перекладу для досягнення його адекватної якості.

Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

СК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

СК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення дисципліни «Теорія і практика медійного перекладу (англійською мовою)» базується на знаннях і навичках, які отримали студенти у процесі вивчення філологічних дисциплін під час попередніх років навчання в університеті.

Результати навчання.

РН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

РН 14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

РН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА МЕДІЙНОГО ПЕРЕКЛАДУ (АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ)»

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика медіа перекладу.

Тема 1. Медіа лінгвістика та медіа переклад. Медійний текст в контексті сучасної лінгвістики.

Тема 2. Типологія медіатекстів: новини, інформаційна аналітика, публіцистика, реклама.

Тема 3. Текст новин у пресі, на телебаченні та в онлайн ЗМІ. Зв'язок тексту та зображення.

Тема 4. Тексти масової інформації як засіб когнітивного відображення дійсності.

Тема 5. Перекладацькі трансформації для відтворення медійних текстів.

Тема 6. Стратегія очуження та одомашнення в перекладі медійних текстів та питання етнокультурної приналежності.

Література: [1, 4, 5, 6, 8].

Змістовий модуль 2. Специфіка перекладу медіатекстів.

Тема 7. Дискурс соціальних мереж та способи його перекладу: транскрипція (транслітерація) калькування та описовий переклад. Явище мемів та особливості їх перекладу.

Тема 8. Новини, репортаж, коментар: специфіка перекладу.

Тема 9. Труднощі перекладу текстів новин: пропаганда, маніпуляція. Переклад заголовків (маніпуляції).

Тема 10. Реклама як об'єкт перекладацького аналізу (доместикація та форенізація). Труднощі перекладу радіо-трансляцій.

Література: [1, 2, 3, 4, 8].

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ «Теорія і практика медійного перекладу (англійською мовою)»

Денна форма навчання

	Кількість годин				
	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Тренінг (КПЗ)	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика медіа перекладу.					
Тема 1. Медіа лінгвістика та медіа переклад. Медійний текст в контексті сучасної лінгвістики.	4	8			
Тема 2. Типологія медіатекстів: новини, інформаційна аналітика, публіцистика, реклама.	4	8			
Тема 3. Текст новин у пресі, на телебаченні та в онлайн ЗМІ. Зв'язок тексту та зображення.	4	8			
Тема 4. Тексти масової інформації як засіб когнітивного відображення дійсності.	4	6			
Тема 5. Перекладацькі трансформації для відтворення медійних текстів.	4	8			
Тема 6. Стратегія очуження та одомашнення в перекладі медійних текстів та питання етнокультурної приналежності.	4	5			
Змістовий модуль 2. Специфіка перекладу медіатекстів.					
Тема 7. Дискурс соціальних мереж та способи його перекладу: транскрипція (транслітерація) калькування та описовий переклад. Явище мемів та особливості їх перекладу.	4	8		3	
Тема 8. Новини, репортаж, коментар: специфіка перекладу.	4	6			

Тема 9. Труднощі перекладу текстів новин: пропаганда, маніпуляція. Переклад заголовків (маніпуляції).	4	6			
Тема 10. Реклама як об'єкт перекладацького аналізу (доместикація та форенізація). Труднощі перекладу радіо-трансляцій.	6	6			
РАЗОМ	42	69	3	6	

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Практичне заняття 1, 2

Тема 1. Медіа лінгвістика та медіа переклад. Медійний текст в контексті сучасної лінгвістики.

Мета: ознайомити студентів з основними поняттями медійного перекладу, видами медіатекstu та особливостями їх функціонування у сучасному медіапросторі.

1. Визначення основних вимог галузі. Базові категорії медіа лінгвістики: медіамова, медіадискурс, медіатекст.
2. Ознайомлення з загальними поняттями.
3. Ознайомлення з особливостями їх функціонування у сучасному медіапросторі.

Література: [1, 2, 3, 4, 5].

Практичне заняття 3, 4.

Тема 2. Типологія медіатекстів: новини, інформаційна аналітика, публіцистика, реклама

Мета: ознайомитись з типологією та специфікою медіатекстів: новинами, інформаційною аналітикою, публіцистикою та рекламою.

1. Визначення основних типів медійних текстів.
2. Ознайомлення з їх особливостями.
3. Новини.
4. Інформаційна аналітика.
5. Публіцистика.
6. Реклама.

Література: [1, 2, 3, 4, 5].

Практичне заняття 5, 6.

Тема 3. Текст новин у пресі, на телебаченні та в онлайн ЗМІ. Зв'язок тексту та зображення.

Мета: ознайомитись з специфікою тексту новин різноманітних засобів масової інформації. Простежити зв'язок тексту новин та зображення.

1. Ознайомлення з особливостями тексту новин у пресі.
2. Телебачення.
3. Онлайн новини.
4. Визначити зв'язок тексту новин та зображення.

Література: [1, 2, 3, 4, 5].

Практичне заняття 7, 8.

Тема 4. Тексти масової інформації як засіб когнітивного відображення дійсності.

Мета: з'ясувати поняття «концептуальна метафора», охарактеризувати її особливості, з'ясувати поняття «верстка новин» на телебаченні та медіа фрейми.

1. Визначення поняття «концептуальна метафора». Особливості «концептуальної метафори».
2. Роль метафори в засобах масової інформації.
3. Визначення поняття «верстка новин».
4. Когнітивні наслідки верстки новин.
5. Медіа фрейми.

Література: [1, 2, 3, 4, 5].

Практичне заняття 9, 10.

Тема 5. Перекладацькі трансформації для відтворення медійних текстів.

Мета: ознайомитись з перекладацькими трансформаціями медійних текстів.

1. Перестановка.
2. Заміна.
3. Еліпсис.
4. Опущення.
5. Додавання.

Література: [1, 2, 3, 4, 5].

Практичне заняття 11, 12.

Тема 6. Стратегія очуження та одомашнення в перекладі медійних текстів та питання етнокультурної приналежності.

Мета: ознайомитись з поняттям реалія, формувати вміння застосувати стратегію форенізації та доместифікації на платформах Facebook, Instagram, Tiktok та Youtube.

1. Реалія як перекладознавча категорія.
2. Місце реалій в системі безеквівалентної лексики.
3. Труднощі та помилки під час перекладу реалій.
4. Фонові знання як детермінант перекладацьких дій.
5. «Одомашнення» та «очуження» при передачі історичних реалій.
6. «Модернізація» та «архаїзація».
7. Ідеологізація перекладів.

Література: [1, 2, 3, 4, 5].

Практичне заняття 13, 14.

Тема 7. Дискурс соціальних мереж та способи його перекладу: транскрипція, (транслітерація) калькування та описовий переклад.

Мета: ознайомлення з способами перекладу соціальних мереж.

1. Дискурс соціальних мереж.
2. Основні особливості соціальних мереж.
3. Транскрипція.
4. Калькування.
5. Описовий переклад. Афіксація. Словоскладання. Конверсія.

Література: [1, 2, 5, 6].

Практичне заняття 15, 16.

Тема 8. Новини, репортаж, коментар: специфіка перекладу.

Мета: ознайомити студентів з можливостями та доцільністю використання перекладацьких лексичних та граматичних трансформацій під час медійного перекладу, розвивати гнучкість мислення під час вибору адекватного способу перекладу.

1. Новини.
2. Репортаж. Відмінності репортажу від інших жанрів медійного дискурсу.
3. Коментар. Словникові відповідники.
4. Критичний аналіз тексту. «Безеквівалентна» лексика і шляхи її відтворення у перекладі. Особливості перекладу стійких словосполучень.
5. Труднощі перекладу на платформах Facebook, Instagram, Tiktok та Youtube.

Література: [1, 2, 3, 4, 5].

Практичне заняття 17, 18.

Тема 9. Труднощі перекладу текстів новин: пропаганда, маніпуляція.

Переклад заголовків (маніпуляції).

Мета: ознайомитись з специфікою перекладу текстів новин на платформах Facebook, Instagram, Tiktok, Twitter та Youtube.

1. Специфіка перекладу текстів новин.
2. Труднощі перекладу новин.

Література: [1, 2, 3, 4, 5].

Практичне заняття 19 - 21.

Тема 10. Реклама як об'єкт перекладацького аналізу (доместикація та форенізація). Труднощі перекладу радіо-трансляцій.

Мета: вивчення реклами як об'єкта перекладацького аналізу з урахуванням концепцій доместикації та форенізації, а також виявлення труднощів, що виникають при перекладі радіо-трансляцій рекламних матеріалів.

1. Специфіка реклами в перекладі: розгляд аспектів, що характеризують рекламу як особливий об'єкт перекладацького аналізу, включаючи мовні, стилістичні та культурні вимоги.
2. Концепції доместикації та форенізації в рекламному перекладі: аналіз та порівняння підходів до адаптації рекламних повідомлень до мовної та культурної специфіки цільового аудиторії.

3. Вплив культурного контексту на рекламний переклад: аналіз ситуацій, де необхідно враховувати культурні особливості для ефективного рекламного впливу.
4. Радіо-транслювані рекламні матеріали. Вплив перекладу на ефективність рекламної кампанії.

Література: [1, 3, 4, 5, 10].

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ ВАРИАНТИ КПІЗ З ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА МЕДІЙНОГО ПЕРЕКЛАДУ (АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ)»

1. Презентація на одну із запропонованих тем:

- Peculiarities of the translation of Ukrainian realities in British and American editions.
- Modern English neologisms in social networks and methods of their translation.
- Features and ways of translating language units on TikTok.
- Features and ways of translating lexical innovations on Instagram.
- Features of creating tags and methods of their translation.
- YouTube tools for translating content.
- Peculiarities of promoting Ukrainian-language content on YouTube.
- Features of translation of political articles.
- Features and ways of translating expert accounts on Instagram.
- Features and ways of translating business pages on Instagram.
- Features and ways of translating business accounts on Instagram.
- Features of translation for SMM.
- Ways to translate the video content on TikTok.
- Ways to translate video content on Instagram.
- Features and ways of translating business pages on Facebook.
- Features and difficulties of translating advertising content.

Вимоги до структури комп'ютерної презентації: презентація починається з титульного слайду; матеріали розміщують в хронологічній або логічній послідовності; кожен слайд повинен містити заголовок, що описує основну ідею вмісту цього слайду.

Вимоги до обсягу та оформлення тексту в комп'ютерній презентації: на слайді розміщувати не більше 6-8 рядків, по 6-8 слів в рядку; текст повинен складатися з простих речень та бажано коротких слів; достатній розмір символів тексту, не менше ніж 24 pt.

Вимоги до графічних об'єктів слайдів: кількість зображень не повинна переобтяжувати сприйняття вмісту слайду; на зображеннях повинні бути

розділятися деталі; на одному слайді розміщувати зображення одного типу: або фотографії, або мальовані зображення; навколо об'єктів слайду залишати поля (бажано однакової ширини).

Вимоги до загального оформлення слайдів комп'ютерної презентації: слайди бажано оформлювати в одному стилі; в кольоровій гамі презентації використовувати не більше ніж 2-3 кольори та 2-3 їх відтінки; для демонстрації на екрані монітора фон повинен бути в темних відтінках, а для демонстрації з використанням проектора колір тла має бути світлим; не використовувати фотографії як фон слайдів; колір тексту має бути контрастним до кольору тла.

2. Написання диктанту основних абревіатур та скорочень.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Задача самостійної роботи полягає в ретельному дослідженні та аналізі ключових аспектів теорії та практики медійного перекладу, які були вивчені протягом семестру. Студентам слід використовувати теоретичні знання, отримані в процесі самостійної роботи, а також практичні навички, набуті в процесі вивчення дисципліни протягом семестру під час виконання практичних завдань та аналізу медійних текстів. Оцінювання набутих знань здійснюється у формі виконання тестових завдань та підготовки рефератів на запропоновані теми.

№	Тематичний контекст
1	Основні види і форми перекладу соціальних мереж
2	Поняття еквівалентності, його співвідношення з поняттям адекватності та тотожності на платформах Facebook, Instagram, Tiktok та Youtube
3	Становлення та розвиток медійного перекладу
4	Переклад неологізмів та архаїзмів
5	Перекладацькі лексичні трансформації на платформах Facebook, Instagram, Tiktok та Youtube
6	Інтернаціоналізми та псевдоінтернаціоналізми
7	Релевантність та іррелевантність мовленнєвих конструкцій
8	Переклад власних імен на платформах Facebook, Instagram, Tiktok та Youtube
9	Переклад термінів на платформах Facebook, Instagram, Tiktok та Youtube
10	Доместикація та форенізація на платформах Facebook, Instagram, Tiktok, Twitter та Youtube

8. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Тематика, завдання та структура тренінгу:

Тренінг: Вправи медійного перекладу пропонованого жанру на обрану тематику.

1. Тренінг «Аналіз культурних контекстів у медійному перекладі»:

Теоретична частина: Вивчення різних культурних аспектів та їх впливу на медійний переклад.

Практична частина: Переклад новинних матеріалів з різних культур, зосереджуючись на правильному відтворенні контексту та культурних відмінностей.

2. Тренінг «Аудіо- та відеопереклад: техніки та інструменти»:

Теоретична частина: Розгляд різних методів аудіо- та відеоперекладу, використання сучасних інструментів та технік.

Практична частина: Виконання перекладу з аудіо- та відеоматеріалів, використовуючи спеціалізовані програми та техніки синхронізації.

Мета тренінгу: розвиток у студентів навичок усного та письмового медійного перекладу та вдосконалення вміння знаходити найбільш відповідний еквівалент для слова.

Завдання тренінгу: розвиток умінь та навичок адекватного медійного перекладу, вдосконалення навичок комунікативної співпраці, розвиток умінь та навичок обробки та презентації усних та письмових текстів (здійснення усного та письмового повного перекладу).

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Теорія та практика медійного перекладу (англійською мовою)» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- оцінювання результатів КПЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- іспит.

10. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-балльною шкалою) з дисципліни «Теорія та практика медійного перекладу (англійською мовою)» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

5 семестр

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4	Разом

			(письмовий екзамен)	
20%	20%	20%	40%	100%
1. Виконання тестів по темах 1-6: 20 тестів по 2 б. = 40 балів 2. Виконання завдань з письмового перекладу - 60 балів	1. Виконання тестів по темах 7-10: 20 тестів по 2 б. = 40 балів 2. Виконання завдань з письмового перекладу - 60 балів	1. Написання та захист КПІЗ = 60 балів. 2. Виконання завдань під час тренінгу = 20 балів 3. Виконання самостійної роботи (реферат) = 20 балів	1. Виконання тестових завдань: 20 запитань по 2 б. = 40 балів 2. Письмова робота=60 балів	

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор EpsonEB-505	1-10
2.	Прикладне програмне забезпечення загального призначення (засоби Microsoft Office)	1-10
3.	Ноутбук Apple Mac	1-10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

- Адаптація до Медійного Середовища: Основні Принципи Теорії та Практики Перекладу/ уклад.: Ж. С. Максимчук. Тернопіль: Вектор, 2023.30 с.
- Бутова І. С. Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень / І. С. Бутова // Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2019. Вип. 16. С. 232–238.
- Коптілов В. Теорія і практика перекладу: навчальний посібник. Київ: Юніверс, 2019. 280 с.

4. Стратегії та Техніки Медійного Перекладу: методичні рекомендації / уклад.: Ж. С. Максимчук. Тернопіль: Вектор, 2023.30 с.
5. Застрівський О. А., Застрівська С. О., Зубач О. А., Пасик Л. А. Практикум з перекладу. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 137 с.
6. Мірам Г.Е., Дайнеко В.В., Іванова С.В. Коучінг для усних перекладачів. Київ: Ніка Центр, 2021. 227 с.
7. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 1 : пер. з англ. / за ред.: Івз Гамбіера та Люка ван Дорслара; за заг. ред.: О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого. Вінниця : Нова Книга, 2020.
8. Ефективне Використання Інструментів Медійного Перекладу: Методичні Рекомендації та Практичні Вправи / уклад.: Ж. С. Максимчук. Тернопіль: Вектор, 2023.30 с.
9. Чорна К. І. Лексичні засоби вираження ідіолекту І. Франка в оригіналі та перекладах (на матеріалі повісті «Захар Беркут») / К. І. Чорна. Сучасні філологічні дослідження: комунікативно культурний аспект. 2020. С. 128-131. Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/fil/18nov2017/39.pdf>
10. Gentzler E. Contemporary Translation Theories. London and New York: Routledge, 2020.
11. Sandra E. Lamb. How to write it. A complete guide to everything you will ever write. Ten Speed Press, 2019.
12. Geffner C., Andrea B. Business English: a complete guide to developing an effective business writing style. 3rd ed. Barron's Publishing Company, 2021. 351p.
13. Paul Wilkinson. International relations. A very short introduction. Oxford University Press Inc., New York, 2019. 144 p.